

opportunities for global communication and facilitate access to quality education worldwide.

Bibliography:

1. Горошко О. Роль інформаційних технологій у сучасній педагогічній практиці. *Scientia*. 2023, № 17. С. 108–118.
2. Asaad, R.R. Virtual reality and augmented reality technologies: A closer look. *International Research Journal of Science, Technology, Education, and Management*. Volume 1, No. 2. 2021. P. 1–10.
3. Md. Aktaruzzaman, Md. Rashedul Huq Shamim, Che Kum Clement. Trends and Issues to integrate ICT in Teaching Learning for the Future World of Education. *International Journal of Engineering & Technology IJET-IJENS*. Vol: 11 No: 03. 2011. P. 114–119.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-404-7-56>

BACHELOR'S DEGREE PROGRAMMES IN TRANSLATION STUDIES: THE EXPERIENCE OF GERMANY AND UKRAINE

ФОРМУВАННЯ БАКАЛАВРСЬКИХ ПРОГРАМ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ: ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ ТА УКРАЇНИ

Lyubchuk N. V.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Germanic Philology and Translation
Taras Shevchenko National University
of Kyiv
Kyiv, Ukraine*

Любчук Н. В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри германської
філології та перекладу
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Сучасні глобалізаційні й інтеграційні процеси зумовлюють необхідність реформування освітніх програм у вищій школі, їх адаптацію до світових стандартів. Для освітніх програм з іноземних мов і з перекладу така адаптація важлива також з огляду на активну співпрацю із закордонними, зокрема європейськими, університетами, регулярний обмін студентами. Від початку роботи з реформування програм і до сьогодні точаться дискусії про те, як потрібно структурувати програму, зокрема блок вибіркових дисциплін; які

компетентності і результати навчання має забезпечувати блок обов'язкових дисциплін. Важливим етапом на цьому шляху є вивчення досвіду провідних університетів світу.

Метою цієї розвідки є порівняльний аналіз освітніх програм з перекладу Гейдельбергського університету (Universität Heidelberg, УН) і Київського національного університету імені Тараса Шевченка (КНУ). Обидва університети передбачають бакалаврські програми, в яких простежуються як спільні, так і відмінні риси. Навчання бакалаврів у Гейдельберзі триває 6 семестрів і становить 180 кредитів ЄКТС [4, с. 1], тоді як в Києві – 4 роки (8 семестрів) і відповідно 240 кредитів ЄКТС [1, с. 8; 2, с. 10], проте доцільність такої тривалості можна пояснити тим, що передумовою для допуску до навчання на бакалаврській програмі в УН є знання іноземних мов на рівні B2 згідно з Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти для англійської і французької мов і на рівні B1 для іспанської, італійської, португальської і російської [3], тоді як в КНУ наявні лише вимоги щодо знання української мови, вимоги щодо відповідності іноземної мови у сертифікаті ЗНО мовної спеціалізації, на якій хоче навчатися абітурієнт, відсутні. Наявність значної кількості студентів, які починають вивчати відповідну іноземну мову лише в університеті зумовлює необхідність у значній кількості годин з практики мови.

В обох програмах передбачений поділ на обов'язкові і вибіркові дисципліни, проте їх структурно-логічна схема певною мірою відрізняється. Обов'язкова частина програми УН включає 14 модулів, більшість з яких спрямовані на розвиток навичок перекладу як загальномовних, так і фахових текстів; особливість навчання полягає в тому, що для першої іноземної мови (мови В) передбачено переклад в обидва напрями, а для другої (мова С) лише переклад з іноземної мови; програма КНУ передбачає переклад в обидва напрями для обох іноземних мов. Іншими складовими програми в УН є вступ до мовознавства і перекладознавства і розвиток мовних і культурних компетентностей, причому з огляду на те, що знання мови є передумовою для вступу, заняття зорієнтовані на поглиблення знань лексики і синтаксису, аналіз тексту, ознайомлення з текстами різних типів, розвиток мовлення. Теоретична складова програми в Києві включає більшу кількість дисциплін: окрім вступу до мовознавства і перекладознавства порівняльні студії, які охоплюють порівняльну лексикологію, граматику і стилістику; термінознавство, історію іноземної мови [1, с. 16–17; 2, с. 18], проте при детальнішому аналізі німецької програми бачимо, що всі означені напрями є складовою програми зі вступу до мовознавства і перекладознавства [4, с. 10]. Модуль «Übersetzen als kulturwissenschaftliches Handeln» зорієнтований

на ознайомлення з історією, географією, культурою, літературою країн, де функціонує мова В [4, с. 14], для мови С подібний модуль не передбачений. На відміну від цього в КНУ вивчають лінгвокраїнознавство країн, де функціонують обидві іноземні мови, а також історію зарубіжної літератури, що передбачає ознайомлення з літературою європейських країн загалом, та поглиблено літературу країн першої мови [1, с. 16–17; 2, с. 18]. Обидві програми передбачають шеститижневу перекладацьку практику, відмінність полягає в тому, що студенти УН обов'язково проходять її за кордоном [4, с. 4], а для студентів КНУ такої вимоги немає, вони можуть проходити практику на підприємствах України або за кордоном.

Блок вибіркових дисциплін в УН включає 4 обов'язкових вибіркових модулі. В рамках кожного з них студент має право вибрати дисципліни і види робіт для поглиблення і розширення компетентностей за чотирма напрямками: 1) релевантні для перекладача мовні і культурні компетентності; 2) професійні компетентності (тут йдеться про такі можливості, як робота з текстом; використання електронних засобів; коротка практика в установі, діяльність якої пов'язана з мовним і культурним посередництвом; ознайомлення зі сферами діяльності усних і письмових перекладачів); 3) додаткова спеціалізація (студент вибирає один з трьох напрямів для поглибленої спеціалізації: природничі і технічні науки; економіка, соціологія, право; біологічні науки і медицина); 4) додаткові компетентності (поділяються на ключові, досягнення яких передбачає щонайменше шеститижневу обов'язкову практику в іншомовному середовищі (8 кредитів ЄКТС), а також участь у різних заходах, проєктах, роботі секції «Наука про мовлення»), і додаткову кваліфікацію) [4, с. 29–33]. Додаткова кваліфікація включає можливість вивчення третьої мови, дисциплін з міждисциплінарного блоку гуманітарних факультетів; дисциплін, що пропонують інші відділи УН [5, с. 30–32].

КНУ пропонує на вибір два блоки дисциплін: «Письмовий та усний галузевий переклад» і «Переклад у міжкультурній комунікації». Перший блок спрямований на ознайомлення з фаховими мовами, розвиток навичок перекладу суспільно-політичних, економічних, науково-технічних текстів; другий – на розвиток навичок перекладу у сфері туризму, медіа контенту, художньої літератури. У новій редакції програми від 2023 р. 9 кредитів ЄКТС відведено на вільний вибір з переліку дисциплін, що пропонує Інститут філології або інші інститути і факультети КНУ [1, с. 17; 2, с. 19–20]. Впадає в око, що програма КНУ дає ширшу спеціалізацію в блоці «Письмовий та усний галузевий переклад», ніж програма УН, а гуманітарний напрям в програмі УН представлений лише в обов'язковому блоці. Обидві системи мають свої

переваги: позитивною є можливість отримати поглиблені компетентності в певній сфері; проте з огляду на ситуацію на ринку праці України такі умови обмежували б можливості для працевлаштування випускників.

Після успішного завершення навчання випускники УН можуть працювати перекладачами-фрілансерами, а також на підприємствах забезпечувати переклад, локалізацію, культурний консалтинг, організацію та управління багатомовними проектами [4, с. 4]; випускники КНУ можуть працювати в різних галузях господарства, де потрібні послуги з письмового та усного перекладу, створення, аналізу, оцінювання тексту [1, с. 9–10; 2, с. 11].

Отже, помітно, що незважаючи на структурні відмінності, обидві програми мають чимало спільного, що свідчить про наближення українських програм до програм європейських університетів. Суттєвою відмінністю є наявність кількох загальноосвітніх дисциплін в обов'язковому блоці в програмі КНУ. Доцільним видається реформування їх подачі: з одного боку, такі дисципліни як «Українська і зарубіжна культура» варто викладати не узагальнено, а наблизити до конкретних мовних груп, з іншого боку, такі дисципліни, як «Основи екології», «Науковий образ світу» доречно вивести у вибірковий блок, а їх програми адаптувати до потреб перекладачів.

Література:

1. Переклад з німецької та англійської мов. Київ, 2020. URL: https://drive.google.com/file/d/1RezXpkLkHJL4tTFpmBolcs_zQ1ATFnE6/view (дата звернення: 18.01.2024).
2. Переклад з німецької та англійської мов. Київ, 2023. URL: <https://drive.google.com/file/d/1j0StsittQgd6SQoEi-B-dQuBEYKyX9HK/view> (дата звернення: 18.01.2024).
3. Bachelor of Arts in Übersetzungswissenschaft. Allgemeine Informationen. URL: https://www.uni-heidelberg.de/fakultaeten/neuphil/iask/sued/interesse/BA_UeWi_Interesse.html (дата звернення: 18.01.2024).
4. Modulhandbuch 2023. URL: https://www.uni-heidelberg.de/md/sued/studium/studiengaenge/modulhandbuch_bauew_po_2016_v6_april_2023.pdf (дата звернення: 18.01.2024).
5. Prüfungsordnung der Universität Heidelberg für den Bachelorstudiengang Übersetzungswissenschaft. URL: https://www.uni-heidelberg.de/md/sued/imstudium/po_ba_uw_210716_rev_140219.pdf (дата звернення: 18.01.2024).